
Het onderwijs in Vlaanderen en de situering van het gemeenschapsonderwijs

De Vlaamse Gemeenschap is bevoegd voor het onderwijs in de provincies West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor de Nederlandstalige scholen, de Franse Gemeenschap voor de Franstalige scholen.

Meer informatie over het onderwijsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap vindt u op de website van het Departement Onderwijs: <http://www.ond.vlaanderen.be>

Vrijheid van onderwijs

De Belgische grondwet waarborgt niet alleen het recht op onderwijs door leerplicht op te leggen aan kinderen van 6 tot 18 jaar, hij waarborgt ook de keuzevrijheid van de ouders. Zij moeten voor hun kind kunnen beschikken over een school die zij wensen en die op een redelijke afstand van hun woonplaats ligt.

De grondwet geeft ook aan elke natuurlijke persoon of rechtspersoon het recht om onderwijs te organiseren en daarvoor instellingen op te richten. In België richten verschillende overheden onderwijs in: de Vlaamse, Franse en Duitstalige Gemeenschap, de provinciebesturen, de gemeente- of stadsbesturen. Daarnaast treden ook individuen, vrije verenigingen of private instanties als inrichtende macht op. In de wandelgangen spreekt men dan ook van officiële scholen (gemeenschapsscholen, provinciale scholen, stads- of gemeentescholen) en vrije scholen.

Het gemeenschapsonderwijs beantwoordt als officieel onderwijs én door zijn actief pluralisme het meest aan het grondwettelijk recht op de vrije keuze van onderwijs.

Drie onderwijsnetten

In de praktijk nemen de onderwijsnetten bepaalde verantwoordelijkheden van de inrichtende macht over. Traditioneel onderscheidt men in Vlaanderen drie onderwijsnetten die erkend worden door de Vlaamse Gemeenschap.

- Het **gemeenschapsonderwijs** (GO) is het officieel onderwijs dat door de openbare instelling het Gemeenschapsonderwijs georganiseerd wordt in opdracht van de Vlaamse Gemeenschap. De Raad van het Gemeenschapsonderwijs (Rago) treedt op als de centrale inrichtende macht van het gemeenschapsonderwijs.
De Rago heeft een eigen website: <http://www.rago.be/>
- Het **officieel gesubsidieerd onderwijs** (OGO) omvat het gemeentelijk of stedelijk onderwijs (georganiseerd door de gemeente- of stadsbesturen) en het provinciaal onderwijs (georganiseerd door de provinciebesturen). De inrichtende machten van dit onderwijs zijn verenigd in twee koepels, het Onderwijssecretariaat van de Steden en gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG) en de Cel voor het Vlaams Provinciaal onderwijs (CVPO).
- Het **vrij gesubsidieerd onderwijs** (VGO) is het onderwijs dat op privé-initiatief verstrekt wordt. De inrichtende macht is vaak een vzw. Het vrij gesubsidieerd onderwijs bestaat hoofdzakelijk uit katholieke scholen, verenigd in een koepel: het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO). Daarnaast zijn er ook protestantse, joodse, orthodoxe en islamitische scholen.

Werkingsmiddelen

Het Gemeenschapsonderwijs ontvangt jaarlijks een dotatie van de Vlaamse Gemeenschap. Provincies, gemeenten en privé-initiatieven die onderwijs organiseren volgens de wettelijke normen, ontvangen een subsidie.

De Vlaamse Gemeenschap neemt de personeelskosten voor haar rekening. De dotatie en de subsidie dienen om de werking van de scholen en internaten te bekostigen.

Onderwijsniveaus

Het onderwijs in Vlaanderen is gestructureerd op drie niveaus: het basis-, het secundair en het hoger onderwijs.

Basisonderwijs (gewoon en buitengewoon)

Het basisonderwijs wordt opgesplitst in kleuteronderwijs en lager onderwijs. Kleuters mogen naar school gaan als ze 2,5 jaar geworden zijn. Kinderen gaan naar de lagere school op 1 september van het jaar waarin ze zes jaar oud en dus leerplichtig worden. Daar blijven ze in principe zes jaar. Die periode wordt opgesplitst in drie graden van twee jaar.

Basisscholen bieden kleuter- én lager onderwijs aan. Er zijn ook autonome kleuterscholen (die enkel kleuteronderwijs aanbieden) en autonome lagere scholen (die enkel lager onderwijs aanbieden).

Het buitengewoon basisonderwijs is bedoeld voor kinderen die tijdelijk of permanent speciale hulp nodig hebben als gevolg van een lichamelijke of geestelijke handicap, ernstige leerstoornissen of ernstige gedrags- of emotionele problemen.

Tijdens het schooljaar 2003-2004 telde men over heel Vlaanderen 663.238 leerlingen in het basisonderwijs, verspreid over 2.512 scholen. Zo staat het beschreven in het statistisch overzicht *Vlaams onderwijs in beeld 2003-2004* van het Departement Onderwijs. U vindt dit document op de website: <http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistiek/2003-2004/plooi/041490-Basisonderwijs.ndl.PDF>

Schoolbevolking basisonderwijs 2003-2004

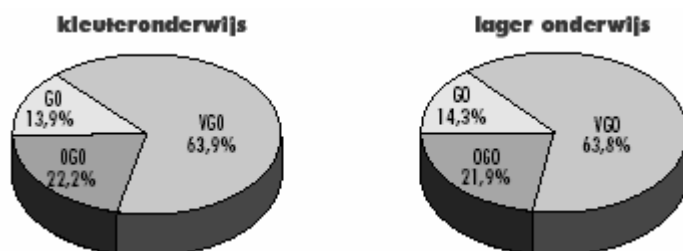
Kleuteronderwijs	Leerlingen	Lager onderwijs	Leerlingen
gewoon	234.951	gewoon	399.615
buitengewoon	1.720	buitengewoon	26.952
totaal	236.671	totaal	426.567
Totaal leerlingen basisonderwijs:		663.238	

Verdeling over de netten:

Scholen basisonderwijs 2003-2004

Kleuteronderwijs	Scholen	Lager onderwijs	Scholen
gewoon	2.123	gewoon	2.146
buitengewoon	90	buitengewoon	189
totaal	2.213	totaal	2.335
Totaal scholen basisonderwijs:		2.512	

Verdeling over de netten:

De lijst van de 396 gemeenschapsonderwijs scholen kunt u vinden op:
<http://www.gemeenschapsonderwijs.be/kaart/bao/overzicht/BaOscholen.html>
 en op: <http://www.rago.be/kaart/buo/overzicht/BuOscholen.html>.

Voltijds secundair onderwijs (gewoon en buitengewoon)

Het gewoon secundair onderwijs wordt sinds 1989 georganiseerd volgens de eenheidsstructuur en omvat drie graden van twee opeenvolgende schooljaren. Vanaf de 2de graad onderscheidt men vier onderwijsvormen: algemeen secundair onderwijs (ASO), kunstsecundair onderwijs (KSO), technisch secundair onderwijs (TSO) en beroepssecundair onderwijs (BSO).

In het buitengewoon secundair onderwijs worden vier verschillende opleidingsvormen georganiseerd, elk met zijn eigen doelstellingen, afhankelijk van de aard en ernst van de handicap van de leerling.

In 2003-2004 waren er in alle Vlaamse onderwijsnetten samen 444.714 leerlingen verspreid over

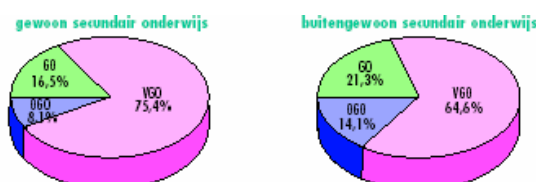

1.020 secundaire scholen.

Schoolbevolking voltijds secundair onderwijs 2003-2004

Voltijds secundair onderwijs	Leerlingen
gewoon	427.922
buitengewoon	16.792
Totaal:	444.714

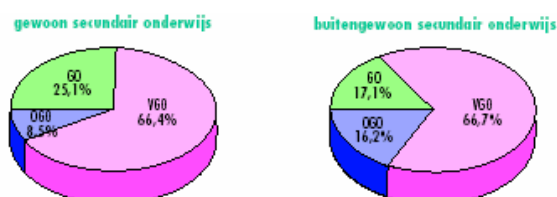
Verdeling over de netten:

Scholen voltijds secundair onderwijs 2003-2004

Voltijds secundair onderwijs	Scholen
gewoon	909
buitengewoon	111
Totaal	1.020

Verdeling over de netten:

Een lijst van de 247 secundaire scholen van het gemeenschapsonderwijs vindt u op:

<http://www.gemeenschapsonderwijs.be/kaart/so/overzicht/SOScholen.html>

en op: <http://www.rago.be/kaart/buo/overzicht/BuOScholen.html>

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

Vanaf de leeftijd van 15 of 16 jaar kunnen leerlingen overstappen naar een opleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO). Zij gaan daarvoor naar een centrum voor deeltijds onderwijs (CDO), dat verbonden is aan een school voor technisch of beroepssecundair onderwijs. Ze krijgen er enkele dagen per week les, de andere dagen gaan ze werken.

In het schooljaar 2003-2004 volgden 6.348 jongeren deeltijds secundair onderwijs, verspreid over 47 centra voor deeltijds onderwijs in heel Vlaanderen.

Schoolbevolking deeltijds secundair onderwijs 2003-2004

Deeltijds secundair onderwijs	Leerlingen
deeltijds beroepssecundair onderwijs	6.342
deeltijds secundair zeevisserij onderwijs	6
Totaal deeltijds:	6.348

Scholen deeltijds secundair onderwijs 2003-2004

Deeltijds secundair onderwijs	Scholen
deeltijds beroepssecundair onderwijs	46
deeltijds secundair zeevisserij onderwijs	1
Totaal deeltijds:	47

De adressen van de 16 centra voor deeltijds onderwijs van het Gemeenschapsonderwijs vindt u op:

<http://www.gemeenschapsonderwijs.be/kaart/dbso/overzicht/DBSOscholen.html>

Permanente vorming

Deeltijds kunstonderwijs

Het deeltijds kunstonderwijs (DKO) is aanvullend onderwijs dat zich richt tot kinderen, jongeren en volwassenen die zich hiervoor vrijwillig laten inschrijven. Het DKO heeft vier verschillende studierichtingen: beeldende kunst, muziek, woordkunst en dans, elk met drie graden: lagere, middelbare en hoger graad.

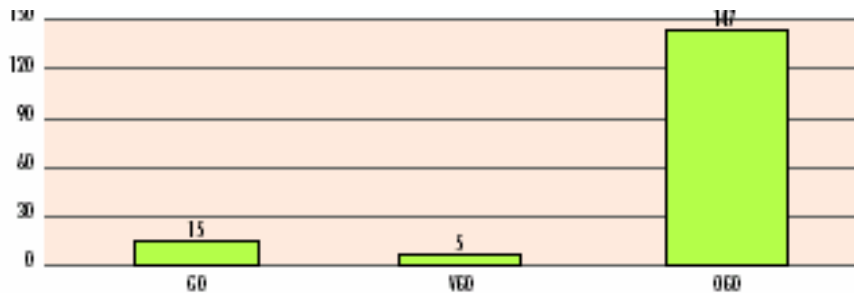
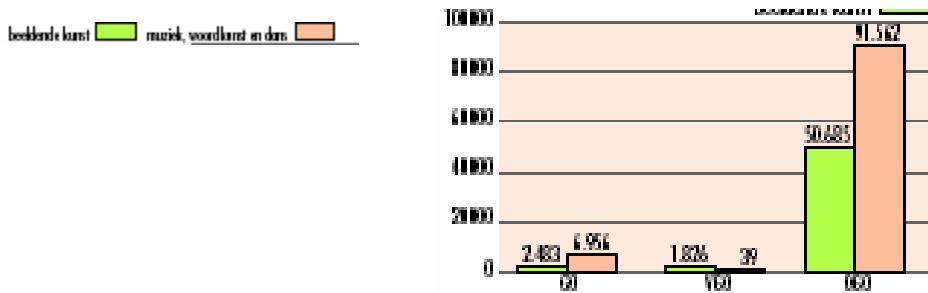
In 2003-2004 volgden 153.551 cursisten les in een van de 167 Vlaamse muziekacademies of scholen voor beeldende kunst.

Schoolbevolking deeltijds kunstonderwijs 2003-2004

Deeltijds kunstonderwijs	Cursisten
beeldende kunst	54.994
muziek, woordkunst en dans	98.557
Totaal deeltijds kunstonderwijs:	153.551

Verdeling over de netten:

Instellingen deeltijds kunstonderwijs 2003-2004

De lijst van de 10 muziekacademies en 5 scholen voor beeldende kunst van het Gemeenschapsonderwijs vindt u op:

<http://www.gemeenschapsonderwijs.be/kaart/dko/overzicht/DKOscholen.html>

Volwassenenonderwijs

Binnen het deeltijds volwassenenonderwijs onderscheidt men het onderwijs voor sociale promotie, het begeleid individueel studeren (BIS) en de basiseducatie.

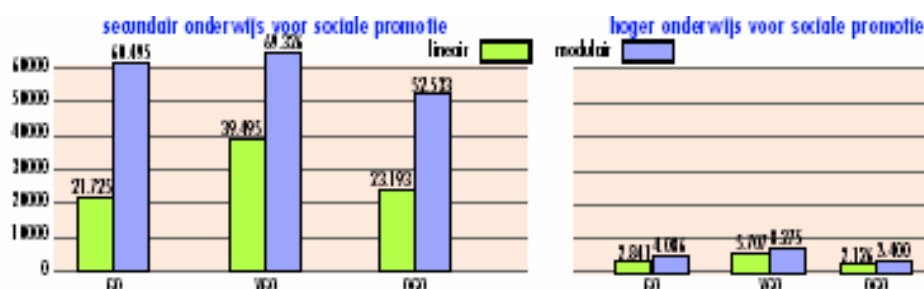
Het onderwijs voor sociale promotie heeft een zeer divers en ruim aanbod en wordt georganiseerd op het niveau van het secundair en het hoger onderwijs.

Van 1 februari 2002 tot 31 januari 2003 volgden 293.202 cursisten onderwijs voor sociale promotie in een van de Vlaamse centra voor volwassenenonderwijs.

Schoolbevolking onderwijs voor sociale promotie 2003-2004

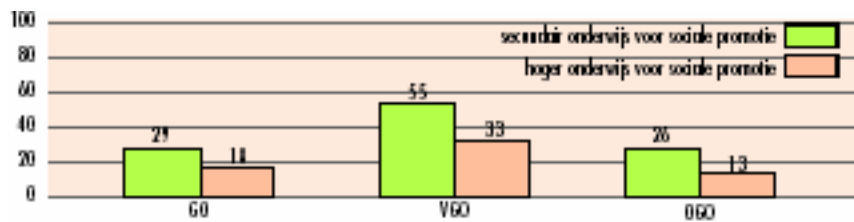
Onderwijs voor sociale promotie	Cursisten
secundair onderwijs voor sociale promotie	266.767
hoger onderwijs voor sociale promotie	26.435
Totaal:	293.202

Verdeling over de netten:

Centra voor volwassenenonderwijs 2003-2004

Verdeling over de netten:

De adressen van de 29 centra voor volwassenenonderwijs van het Gemeenschapsonderwijs vindt u op: <http://www.gemeenschapsonderwijs.be/kaart/cvo/overzicht/CVOscholen.html>

Internaten

Het Gemeenschapsonderwijs heeft in elke provincie één internaat voor leerlingen van het **gewoon basisonderwijs**. Hun eigenlijke benaming is 'Tehuis voor kinderen wier ouders geen vaste verblijfplaats hebben', behalve in West-Vlaanderen waar het internaat gehecht is aan een basisschool.

Voor leerlingen van het **gewoon secundair onderwijs** biedt het Gemeenschapsonderwijs plaats in 35 internaten. Zes daarvan zijn autonoom, de overige zijn aangehecht bij een (technisch) atheneum.

Leerlingen van het **buitengewoon basisonderwijs** die op internaat zijn in het gemeenschapsonderwijs verblijven in een van de 16 medisch-pedagogische instituten (MPI's); in het **buitengewoon secundair onderwijs** worden ze opgevangen in een van de drie instituten voor buitengewoon secundair onderwijs (IBSO's).

Een overzicht van de gemeenschapsinternaten is te vinden op:

<http://www.gemeenschapsonderwijs.be/kaart/internaat/overzicht/Internaten.html>

Centra voor leerlingenbegeleiding

Centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) zijn door de overheid erkende diensten waar leerlingen, ouders, leerkrachten en directeurs terecht kunnen voor informatie, hulp en begeleiding. Het CLB speelt een belangrijke rol in de contacten tussen de leerlingen, de ouders, de school en de welzijns- en gezondheidsinstellingen.

De begeleiding is gratis en steunt op vier belangrijke pijlers: het leren en studeren, de schoolloopbaan, de preventieve gezondheidszorg en de sociaal-emotionele ontwikkeling. De begeleiding is in principe niet verplicht. Als de leerling jonger is dan 14, is de toestemming van de ouders nodig. Oudere leerlingen beslissen zelf. Begeleiding door een CLB is enkel verplicht bij spijbelgedrag en sommige medische onderzoeken.

Momenteel zijn er bij het Gemeenschapsonderwijs 29 centra voor leerlingenbegeleiding actief. U vindt hun gegevens op: <http://www.gemeenschapsonderwijs.be/kaart/club/overzicht/club.html>

Meer informatie:

Communicatiedienst Gemeenschapsonderwijs

Tel.: 02 790 92 99

walter.baert@gemeenschapsonderwijs.be

<http://www.gemeenschapsonderwijs.be>